

Принципи динамічного регулювання сталого розвитку міст та регіонів

М.С. Пашкевич, к.е.н.

ДВНЗ «Національний гірничий університет»

49005, Україна, м. Дніпропетровськ, просп. К.Маркса, 19

Програмно-цільовий принцип регулювання розвитку міст та регіонів, який сьогодні є основним при реалізації державної регіональної політики, потребує постійного удосконалення. Адже, з одного боку, різні програми та проекту розвитку спрямовані на забезпечення сталого розвитку регіонів України, але з іншого боку, на практиці спостерігаються процеси деградації просторового розвитку, погіршення інвестиційного клімату, зниження соціальних стандартів проживання людей на різних територіях у межах нашої держави.

Маючи значний природний потенціал, вікові наукові школи для розробки інновацій, темпи соціально-економічного розвитку регіонів України залишаються доволі повільними. Особливо гостро ці проблеми проявляються у депресивних регіонах гірничої промисловості, де інтенсивність реалізації програм та проектів територіального розвитку навіть при сформованих сприятливих умовах гальмується виснаженим станом природно-ресурсного потенціалу, відсутністю можливостей для впровадження інновацій. До того ж, важливою перешкодою на шляху просторового розвитку таких територій є їх поступовий вихід з загальної місто утворюючої мережі.

Таким чином, постає об'єктивна необхідність у розробці нових концептуальних засад регулювання сталого розвитку міст та регіонів України на основі динамічного підходу.

Зазвичай, сталий розвиток територій прийнято вважати статичним явищем, яке характеризується співвідношенням економічної, екологічної та соціальної складової. Це проявляється, перш за все, у методах та методиках, які використовуються для оцінки рівня сталого розвитку. Наприклад, у [1] запропоновано здійснювати вимірювання сталого розвитку за низкою показників та критеріїв.

Таким чином, до уваги приймається своєрідний регіональний «зріз» у певний момент часу. Однак, такий статичний підхід не дозволяє здійснювати регулювання розвитку регіону з урахуванням повноти причинно-наслідкових зв'язків між цими показниками. І головне, на нашу думку, регіональний сталий розвиток слід розглядати, як динамічне явище, яке доцільно оцінювати не тільки за показниками соціальних, економічних та екологічних умов у регіоні, але й за показниками реальних процесів розвитку, що відбуваються у регіоні.

Адже нерідко виникають обставини, коли існують певні економіко-правові умови для розвитку, регіональна або міська програма розвитку передбачає реалізацію різних заходів та проектів, однак реальний розвиток не відповідає критеріям сталості та протікає доволі повільно [2,3].

Сталий розвиток міста та регіону забезпечується наявністю відповідної системи та організаційно-економічного механізму регулювання, складові яких

являють собою своєрідні центри відповідальності за ефективність взаємодії соціальної, економічної та екологічної складової, та функціонують на принципах динамічного підходу [4,5]. Ці принципи зводяться до наступних.

По-перше, процес сталого розвитку повинен характеризуватися своєю безперервністю. З цього випливає об'єктивна необхідність здійснення регулювання на рівні регіону таким чином, щоб ресурси, які повинні по кожній складовій приносити певний ефект, надходили у регіон та приносили цей ефект постійно та ритмічно.

По-друге, не зважаючи на сприйняття сталого розвитку, як статичного явища, йому повинна бути властива динамічність. Тому доцільно виокремити такі основні параметри динаміки сталого розвитку, як швидкість та вектор руху. Параметр швидкості дає можливість оцінити наскільки інтенсивно у регіональну систему надходять ресурси, розподіляються та перетворюються на блага. Параметр вектору руху відображає напрям, за яким рухається ресурсний потік у регіоні.

По-третє, важливим для регіонального сталого розвитку у сучасних умовах підвищеної складності соціально-економічних систем є принцип інтероперабельності. Під інтероперабельністю регіональної системи слід розуміти її здатність забезпечити круговий потік ресурсів між центрами відповідальності для досягнення поставленої мети.

Цей принцип є доволі актуальним в умовах, коли центри відповідальності за здійснення процесів сталого розвитку в регіоні є різнорідними структурами, не пов'язаними у єдину систему з керуючим об'єктом, мають різні функціональні, економічні, соціальні цілі та властивості. Тому, потрапляючи у певний центр відповідальності, потік ресурсів може змінити свою швидкість, вектор, призначення, чим зашкодити загальному процесу сталого розвитку.

По-четверте, необхідною динамічним принципом регіонального сталого розвитку є конектність, яка забезпечує зв'язок між процесами та центрами відповідальності у регіональній підсистемі.

На практиці трапляються ситуації, у яких окремо існують інвестиційні кошти, виробничі потужності, підприємницькі ідеї, але економіко-правові умови регіону не сприяють їх гармонійному взаємовигідному поєднанню.

Таким чином, для ефективного регулювання сталого розвитку міст та регіонів України необхідно забезпечити дотримання принципів динамічного регулювання, які передбачають безперервність, динамічність, інтероперабельність та конектність процесів та центрів відповідальності у регіональній системі сталого розвитку.

Література:

1. Згуровський М.З. Аналіз сталого розвитку – глобальний і регіональний контексти. У 2 ч. Ч. 2. Україна в індикаторах сталого розвитку. Аналіз / М.З. Згуровський // Міжнар. рада з науки (ICSU). – К.: НТУУ “КПІ”, 2009. – 200 с.
2. Иванов П.М. Устойчивое региональное развитие: концепция и модель управления / П.М. Иванов // Экономика и математические методы. – 2006. - том 42. – №2. – С. 51-59.

3. Черничинець С.П. Регулювання інвестиційного клімату регіону / С.П. Черничинець / Зб. наук. пр. факультету економіки і менеджменту інвестицій (Вип. 2). – Тернопіль, 2007. – С. 48-59.

4. Петкова Л.О. Муніципальні інвестиції і кредити / Л.О. Петкова, В.В. Проскурін; під заг. редакцією М.В. Пітцика / Видання Асоціації міст України та громад // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://users.i.com.ua/~zddm/RUSSIAN/INVBOOK/parts/intro.htm#bt>

5. Орловська Ю.В. Інвестиційний маркетинг як інструмент залучення іноземних інвестицій в Україну та її регіони / Ю.В. Орловська, О.О. Зайченко // Проблемы и перспективы развития сотрудничества между странами Юго-Восточной Европы в рамках Черноморского экономического сотрудничества и ГУАМ. - Сб.научн. трудов. - Ливадия-Донецк: ДОННУ. - 2007. - Т. 1. - С. 38-43.